

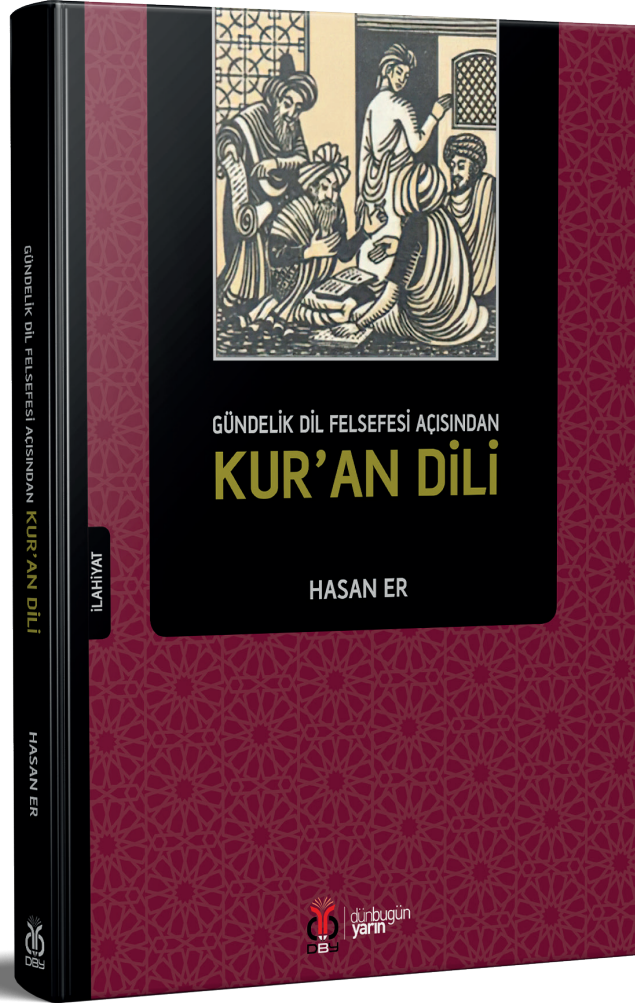
GÜNDELİK DİL FELSEFESİ AÇISINDAN
KUR'AN DİLİ

HASAN ER

İLÂHİYAT

dünbugün
yarın

Bu PDF dokümanı, kitabın bir kısmını içermektedir.
DBY okurları için özel olarak oluşturulmuştur.

“dün”den öğrendiklerinle
“bugün”ü yaşamak
“yarin”ları aydınlatır.

© 2021, DÜN BUGÜN YARIN YAYINLARI™

Tüm hakları saklıdır. Kaynak gösterilerek tanıtım amacıyla ve araştırma için yapılacak kısa alıntılar dışında, yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir şekilde kopya edilemez, elektronik ve mekanik yolla çoğaltılıp, yayımlanamaz ve dağıtılamaz.

DBY: 133
İlahiyat: 8

ISBN 978-625-7760-33-1
Sertifika No: 18188

Birinci Baskı: İstanbul, 2021

Yazar: Hasan Er

Yayın Yönetmeni: İrfan Güngörür

Dizi/Kitap Editörü: Nuh Muaz Kapan

Tashih: Hande Fidan

Sayfa/Kapak Düzeni: DBY Ajans

Baskı/Cilt: Mikyas Basım Yayın Matbaacılık
(Sertifika No: 35532)

KÜTÜPHANE BİLGİ KARTI / Library Cataloging-in-Publication Data (CIP)

Gündelik Dil Felsefesi Açısından Kur'an Dili

Hasan Er

Dizi/Kitap Editörü: Nuh Muaz Kapan

İstanbul : DBY Yayınları, 2021.

284 s. ; 15,0 x 21,0 cm (DBY Yayınları ; No. 133) Dizin var

ISBN 978-625-7760-33-1

1- Kur'an 2- Kur'an İncelemeleri 3- Dil Felsefesi 3- Kur'an Eğitim Metodu

Bu kitap, 04.04.2019 tarihinde Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Programı kapsamında, Felsefe ve Din Bilimleri Anabilim Dalında Prof. Dr. Zeki ÖZCAN danışmanlığında savunulan "Dini Sözcelelerin Edimselliği" başlıklı doktora tezinin gözden geçirilerek kitaplaştırılmış hâlidir.

DÜN BUGÜN YARIN YAYINLARI
Ankara Caddesi, Ünal Han No: 21/4
Cağaloğlu - Fatih / İstanbul
Tel.: +90 212 526 98 06
www.dby.com.tr • dby@dby.com.tr

İÇİNDEKİLER

Takdim	9
Önsöz	15
Giriş	17

BİRİNCİ BÖLÜM DİL FELSEFESİ / 29

1. Dil Felsefesinin Oluşumu.....	29
2. Mantıkçı Paradigma.....	40
3. Gündelik Dil Paradigması.....	53
3.1. İkinci Wittgenstein.....	60
3.2. Oxford Felsefe Okulu	64

İKİNCİ BÖLÜM SÖZ EDİMLER KURAMI / 71

1. Toplum, Gündelik Dil ve Söz Edimleri Kuramı	71
2. Austin'in Söz Edimleri Kuramı	87
2.1. Austin'in Söz Edimleri Sınıflandırması	105

2.1.1. Düzsöz Edimi.....	108
2.1.1.1. Seslendirme Edimi.....	109
2.1.1.2. Dillendirme Edimi.....	109
2.1.1.3. Anlamlandırma Edimi.....	110
2.1.2. Edimsöz Edimi	111
2.1.2.1. Beş Edimsöz Edimi	115
2.1.3. Etkisöz Edimi.....	116
3. Searle'ün Söz Edimleri Kuramı.....	121
3.1. Searle'ün Söz Edimleri Sınıflandırması	144
3.1.1. Sözceleme Edimi.....	145
3.1.2. Önerme Edimi.....	146
3.1.3. Edimsöz Edimi	147
3.1.3.1. Beş Temel Edimsöz Edimi ya da Beş Temel Edimsöz Gücü.....	152

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

GÜNDELİK DİL FELSEFESİ'NİN KUR'AN OKUMALARINDA SAĞLADIĞI İMKÂNLAR / 157

1. Dinî Sözcelerin Edimselliği ve İdeal “Din Dili”nin İmkansızlığı	157
1.1. Tanrı Hakkında Konuşma, Analoji ve Edimsellik	164
2. Kur'an Dili.....	170
3. Kur'an ve Edimsellik	180
4. Kur'an, Gündelik Dil ve Edimsellik.....	186
5. Kur'an'ın Dönemin Gündelik Dilini Kullandığına Dair Örnekler ve Edimsellik.....	197
5.1. Kur'an'da Yeminler ve Edimsellik	199
5.2. Kur'an'da Tekrarlar ve Edimsellik.....	201
5.3. Kur'an'da Müphemler ve Edimsellik	202
5.4. Kur'an'da Hazf, Hurufu Mukattaa ve Edimsellik	203

5.5. Kur'an'da Analoji, Mecaz ve Edimsellik.....	205
5.6. Kur'an'da Kıssalar ve Edimsellik.....	207
5.7. Kur'an'da Kevnî (Bilimsel) Âyetler ve Edimsellik.....	213
6. Kur'an Âyetlerinin Edimsöz Güçlerine Dair Örnekler	224
6.1. Kur'an'da Hüküm Belirticiler Ya da Karar Belirticiler	226
6.2. Kur'an'da Erk Belirticiler, Kullanım Belirticiler ya da Yapıtıcılar.....	228
6.2.1. Kur'an'da Emretme Edimini Gerçekleştiren Âyetler	228
6.2.2. Kur'an'da Yasaklama Edimini Gerçekleştiren Âyetler	229
6.2.3. Kur'an'da Uyarma Edimini Gerçekleştiren Âyetler....	231
6.2.4. Kur'an'da İkaz Etme Edimini Gerçekleştiren Âyetler ...	232
6.2.5. Kur'an'da Sakındırma Edimini Gerçekleştiren Âyetler	233
6.2.6. Kur'an'da Buyurma Edimini Gerçekleştiren Âyetler..	233
6.2.7. Kur'an'da Affetme Edimini Gerçekleştiren Âyetler ...	236
6.2.8. Kur'an'da Cesaretlendirme Edimini Gerçekleştiren Âyetler	236
6.2.9. Kur'an'da Tavsiye Etme Edimini Gerçekleştiren Âyetler	237
6.2.10. Kur'an'da Yol Gösterme Edimini Gerçekleştiren Âyetler	238
6.2.11. Kur'an'da Salık Verme Edimini Gerçekleştiren Âyetler.....	239
6.2.12. Kur'an'da Sınama Edimini Gerçekleştiren Âyetler...	240
6.3. Kur'an'da Sorumluluk Yükleyiciler	241
6.3.1. Kur'an'da Vaatte Bulunma Edimini Gerçekleştiren Âyetler	241
6.3.2. Kur'an'da Müjdeleme Edimini Gerçekleştiren Âyetler	243
6.3.3. Kur'an'da Tehdit Etme Edimini Gerçekleştiren Âyetler	244
6.3.4. Kur'an'da Korkutma Edimini Gerçekleştiren Âyetler	247
6.4. Kur'an'da Davranış Belirticiler.....	250

6.4.1. Kur'an'da Tevhide Yönlendirme Edimini Gerçekleştiren Âyetler	250
6.4.2. Kur'an'da Allah'ın Kudretini Bildirme Edimini Gerçekleştiren Âyetler	251
6.4.3. Kur'an'da Hayret ve Hayranlık Uyandırma Edimini Gerçekleştiren Âyetler.....	254
6.4.4. Kur'an'da Düşündürme Edimini Gerçekleştiren Âyetler	256
6.4.5. Kur'an'da Allah'ın Nimetlerini Hatırlatma Edimini Gerçekleştiren Âyetler.....	257
6.4.6. Kur'an'da Dileme Edimini Gerçekleştiren Âyetler.....	258
6.4.7. Kur'an'da Eleştirme Edimini Gerçekleştiren Âyetler.....	258
6.4.8. Kur'an'da Meydan Okuma Edimini Gerçekleştiren Âyetler	260
6.5. Kur'an'da Serimleyiciler.....	261
6.5.1. Kur'an'da Bildirme Edimini Gerçekleştiren Âyetler...	261
6.5.2. Kur'an'da Betimleme Edimini Gerçekleştiren Âyetler	263
6.5.3. Kur'an'da Karşılık Verme ve Yanıtlama Edimini Gerçekleştiren Âyetler	265
Sonuç	269
Kaynakça	273
Dizin	281

TAKDİM

Din felsefesi Hegel'le birlikte ortaya çıktı. Kuşkusuz Antik Çağ'dan itibaren önce filozoflar din ve Tanrı konusunda sistematik pek çok görüş ortaya koydular. Ancak onlar bir din felsefesi gibi görülemez. Çünkü Hegel'den önce hiçbir filozofta din ve Tanrı, bağımsız bir spekülasyon alanı değildi; felsefî sistemin fonksiyonlarından sadece biriydi. Oysa Hegel'de din felsefesi bir fonksiyon değildi; felsefenin bütünleyici bir parçasıydı; daha doğrusu tarihte açılan Tin'in en önemli görünüşlerinden biriydi. Sözü uzatmadan söylersek Din Felsefesi Hegel idealizminin temel doktrinlerine, kavramlarına ve düşünme moduna sıkı sıkıya bağlıydı. Hegel zamanında ve ondan sonra pek çok din felsefesi yapma alternatifleri ortaya çıktı. Din felsefesindeki bu çeşitlilik artarak günümüze kadar geldi. Bu din felsefelerinin ortak özellikleri şunlardı:

- a) Tanrı en yüce kavram olarak din felsefesinin konusudur.
- b) Din felsefesi bir onto-teolojidir. Tanrı kavramsal bir gerçekliktir. Din felsefesi yapmak Tanrı'nın ontolojik realitesi üzerine düşünmektir.

- c) Tanrı'nın gerçek nitelikleri antropomorfik değil; metafiziktir; mutlaklık, sonsuzluk, ezellilik, değişmezlik, iyilik, gerçeklik, ilk nedenlik vs. gibi kavramlar Tanrı'nın gerçek nitelikleridir.
- d) Tanrı'nın metafizik nitelikleri aklın apaçık ve zorunlu olarak kabul ettiği hakikatlerdir.
- e) Bu metafizik nitelikleri, evrendeki empirik olgulardan akıl yürütmeye çıkarabiliriz.
- f) Evrenindeki olumsuzluk ancak; varlığını kendisine borçlu olan, varlığın etkisinden bağımsız olarak düşünebileceğimiz zorunlu bir varlığın var olmasını gerektirir.
- g) Çelişkili neden kavramı çelişkilidir; Neden çelişkili olsaydı; 1) Kendinden sonuç(lar) doğmazdı; 2) Doğsa bile çelişkili olurlardı. Oysa Tanrı'dan evren dediğimiz sonuç doğabilirdiğine göre neden olan Tanrı'da çelişki bulunamaz. Çelişkisiz Tanrı sadece mantıksal bir aksiyom değil; aynı zamanda empirik gerçekliktir.
- h) Evrenin, dünyanın ve nesnelerin yapısı bir Telos'u içerir. Telos; irade, kudret, bilgi gibi bir dizi niteliklere sahip olmayı gerektirir. Bu nitelikleri sadece orantı analojisiyle bilebiliriz.
- i) Tüm metafizikte olduğu gibi din felsefesinde de rasyonel ile empirik, birbirine karşıt ve alternatif değildir; onların arasında öncelik sonralık ilişkisi vardır. Evrendeki olumsuzlukları müdrakesiyle (διάνοια=dianoia) bilen filozof, Tanrı hakkında sarsılmaz hakikate de ulaşır; böylece hem bilen hem de tanıyan (φρόνιμον και ἐπιστήμον=phronimon kai epistemon) kişi olur.

Bu söylediklerimiz hemen hemen bütün metafizik din felsefelerinde kabul edilmiştir ve din felsefesinin çerçevesinin çerçevesini oluşturur. Bütün din filozofları üç aşağı beş yukarı bu

çerçeveyi kullanırlar. Bazı mahzurlarına rağmen kullanılmaktan kaçınmadığımız "Kıta Avrupası" denen coğrafi bölgede yapılan din felsefelerinin karakteristiği böyledir.

Din felsefesi özel bir obje üzerine düşünme olsa da felsefi etkinliğin doğasının dışında değildir. Bu nedenle felsefedeki değişiklikler doğal olarak din felsefesi yapma tarzında da değişikliğe yol açmıştır. Felsefedeki değişimler XIX. yüzyılın sonunda Frege'yle başlamıştır. Bu yeni felsefeye Analitik Felsefe de denir. Frege metafiziğin dili unutmamasını ya da yok saymasını eleştirmiş; dilin objektif anlamı taşımak için güvenli bir araç olduğunu göstermiştir. Ona göre felsefe yapmak spekülasyon değil; dilin olgusal önermelerinin mantıksal analizidir. Dilin ve referansın uylaşım-sallığı, anlamın önermede objektif olarak belirlenmesi, ifadenin sentaksa uygunluğu, önermelerin doğruluk koşulları, idealar ve kavramlar üzerine konuşmanın betimsel olmadığı gibi konulardaki görüşleriyle felsefede yepyeni bir paradigma, mantıkçı paradigmayı ortaya koydu. Frege'nin görüşleri diğer mantıkçı filozoflar tarafından geliştirildi. Bu yeni paradigmaya göre dilin rolü olgulara ilişkin betim yapmaktır. Sadece olguları anlatan önermeler felsefi bir değer taşır.

1930'lu yıllarda analitik felsefede mantıkçı paradigmanın yanında bir başka paradigma daha ortaya çıkmıştır: "Gündelik Dil Felsefesi." Gündelik dil felsefesi İkinci Wittgenstein'in Cambridge'te başlattığı felsefenin adıdır. Wittgenstein daha önce kendisinin de yaptığı mantıksal analize dayalı felsefenin yetersizliğini İtalyan ekonomi profesörü Sraffa'nın etkisiyle görmüş, dil anlayışında şu köklü değişikliği yapmıştır: Felsefe sadece dildeki betimsel sözcelerin analizinden ibaret olamaz. Çünkü betimsel ifadeler dilin çok sınırlı bir alanıdır. Oysa gündelik dilimiz çok zengindir. Öte yandan felsefe dildeki mantıksal ifadeleri

araştırma alanı yapmak yerine belli bir bağlam dili kullanan kişinin oynadığı dil oyununun doğru olup olmadığını belirlemeye çalışmalıdır. Dil oyunları pek çoktur. Emir vermek, yasak koymak, bilmece sormak, dua etmek vs. birer dil oyunudur. İfadelerin anlamı, dil oyunu yani hangi bağlamda hangi ifadenin kullanılacağı öğrenerek bilinir. Dil oyunları dilin sosyalliğini temel alır. Anlamli bir sözce dilin yüzey ve derin gramerine, oluşturulmuş dildeki kullanımlara uygun ifadelerdir. Gündelik dil felsefesi, din felsefesi açısından yepyeni, teorik olmayan bir çerçeve sunmuştur. Kavramların ve önermelerin yerine dinde çok çeşitli olan yazılı ve sözlü ifadelerin analizine imkân vermiştir. Gündelik dil felsefesiyle, felsefede olduğu gibi din felsefesinde de kavramdan sözceye geçilmiş, din felsefesi yapma biçimi de dini sözcelerinin analizi olmuştur.

Dil felsefesinde 1940'lı yıllarda gene İngiltere'de ama bu defa Oxford'da bir başka yeni paradigma ortaya çıktı: "Eylemsel paradigma." Eylemsel paradigmayı ortaya koyan Austin'dir. Austin dilin eylemsel boyutunu keşfetmiştir. O şunu kesin olarak ortaya koymuştur: Tarihteki ve günümüzdeki dillerin temel fonksiyonu dinleyene bir şey yaptırmaktır. Konuşmanın hem kendisi bir eylemdir hem de bir eyleme yol açar. Dilin görevi betimlemek değildir; performatif (edimsel) sözceler ortaya koymaktır. Dilin edimsel özelliğinin keşfi 2500 yıllık felsefe tarihinde bir devrimdir. Her sözcenin bir gücü vardır. Sözce örtük ya da açık olsun içerdiği edimsel fiilden dolayı dinleyen üzerinde etki yapar. Sözceyle ilan ederiz, vaatte bulunuruz; yasak koyarız, izin veririz; yargıda bulunuruz, karar veririz vs. Bunları sözcelerdeki performatif fiillerle yaparız. Sözce dış dünyada yani dinleyen üzerinde bir etki meydana getirir; onu belli bir tutum takınmaya yönelir. Sözceler doğru veya yanlış değildir; başarılıdır veya başarısızdır.

Eğer sözce istenen amacı gerçekleştirmek için gerekli koşullara sahipse ve amacı gerçekleştiriyorsa başarılıdır; değilse başarısızdır. Dil felsefesindeki bu gelişmenin din felsefesi üzerinde köklü bir etkisi olmuştur. Söz edimleriyle din felsefesinde:

- A) Konular değişmiştir. Onto-teoloji olan spekülatif din felsefesinde düşünce, kavramı daha doğrusu Tanrı kavramını temel alırken, eylemsel paradigma ile yapılacak bir din felsefesinin konusu sözceler olmuştur; bu sözceler de kutsal metnin sözceleridir.
- B) Din felsefesinin yapıma biçimi değişmiştir, din felsefesi bir söz edimi olarak kutsal metnin analizinden ibaret olmuştur.
- C) Din felsefesinin sonuçları sadece uzmanların ve metafizik birikimi olanların yararlanacağı bilgiler olmakla kalmamış, dili kullanan herkesin aydınlanacağı açıklamalar olmuştur.
- D) Kutsal metinlerin gerçek okumasının nasıl yapılacağı ortaya çıkmış, teorik ve doktriner okumaların metodolojik olarak yanlışlığının farkına varılmıştır;
- E) Kutsal metinleri bilimsel ya da bilim dışı diye kategorize etmenin mümkün olmadığı görülmüştür.
- F) Bütün dinler için geçerli tek bir din felsefesi olamaz; her din için ayrı ayrı ve Kutsal metinden hareketle bir din felsefesi olmalıdır.

Buraya kadar yaptığımız açıklamaların sonucu şudur: Din felsefesi kendi içinde sabiteleri olan bir değişkendir. Din felsefesi felsefenin kendisine sıkı sıkıya bağlıdır. Ancak din kendi içerisinde birtakım değişmez yapılara sahiptir ve onu felsefeden ayıran da budur. Artık günümüzde bir din felsefesinin, gündelik dil felsefesi ışığında İkinci Wittgenstein'in ve Austin'in belirlediği çerçeveler içinde yapılması zorunluluktur.

Elinizdeki çalışma böyle bir koşulu içerecek şekilde yapılmıştır. Dr. Hasan ER, ben bilfiil görevdeyken doktora tezini bitiren son akademisyen adayı idi. Bu tezin konusunu belirlerken felsefedeki gelişmeleri birlikte dikkate aldık; spekülatif ve teorik olmayan böyle bir konuyu çalışmasına karar verdik. Kendisi, entelektüel kaygıları olan, sorumluluğunu bilen, ufku açık, gerçekçi, hedefleri olan, iyi bir bilimsel mantaliteye sahip bir akademisyendir. Büyük ve önemli bir gayretin ürünü olan bu çalışmasına takdim yazmaktan hocası olarak gerçekten mutluyum. Kendisini içtenlikle kutluyorum. Bu çalışmasının daha nice değerli çalışmaların mayası olmasını diliyorum.

Zeki ÖZCAN
Bursa, 2021

ÖNSÖZ

Kur'an'ı anlama yöntemleri üzerine yapılan çalışmalarda, Kur'an metninin oluşmasında dönemin tarihsel ve toplumsal şartlarının önemine vurgu yaparak, âyetlerin dönemin tarihsel şartlarıyla bağlantılı bir biçimde anlaşılması gerektiğine işaret eden bir kavram olan "metin-olgu ilişkisi" sık sık gündeme gelmektedir. Söz konusu çalışmalarda metin; tarihe, topluma ve muhatabın özel şartlarına bağımlı kılınmakta, bunun sonucunda da psikolojizme kapı aralanmaktadır. Oysa Kur'an araştırmacısının görevi yorum üretmek değil metni objektif şartlar dairesinde çözümlenektir. Buna bağlı olarak Kur'an'ın doğru anlamına ulaşmak için başvurulması gereken öncelikli kaynak tarih ve toplum olmamalıdır. Tarihsel ve toplumsal şartlar belli bir noktaya kadar metnin anlaşılmasına katkı sağlamaktadır; ancak tek başına metnin objektif anlamını bugüne taşıma kudretine sahip değildir. Çünkü metnin anlamı tarihte ve toplumda değil, tarih ve toplum tarafından üretilen gündelik dildedir. Bu sebeple âyetlerin anlamı üzerine yapılan araştırma sürecinde öncelikli olarak, objektif anlamı içinde barındıran gündelik dile başvurulmalıdır.

Biz de bu çalışmada, yukarıda bahsettiğimiz soruna dair çözüm üretme noktasında, Gündelik Dil Felsefesi ve Söz Edimleri

kuramının verilerinden faydalanmaya çalıştık. Kanaatimize göre soruna bu çerçevede yaklaşmak, Kur'an okumalarında önemli faydalar sağlayacaktır. Ancak sorunu bütün yönleriyle çözüme kavuşturduğumuzu da iddia ediyor değiliz. Çalışmamızın hedefi bir metot ortaya koymaktır. Temel iddiamız ise Kur'an'ın dönemin gündelik dilini bütün unsurlarıyla beraber kullanarak bazı sözel edimleri/eylemleri/davranışları gerçekleştirdiğidir. Tezimizi daha çok teori düzeyinde ortaya koysak da, sınırlarımızı aşmamaya özen göstermek koşuluyla, Kur'an âyetlerinden de örnekler verdik. Kur'an âyetlerine ilişkin tespitlerimiz ise her zaman tartışmaya açıktır.

Burada teşekkür etmezsem borçlu kalacağımı düşündüğüm birkaç kişiden bahsetmek istiyorum. Bunca kitap projesi içinde bana değerli vaktini ayırdı, odasına her gittiğimde sınır koymaksızın soru ve sorunlarımı dinledi. Değerli büyüğüm, saygıdeğer hocam Prof. Dr. Zeki ÖZCAN olmasaydı bu çalışma bu düzeyde tamamlanamazdı. Değerli düşünceleriyle bana yol gösteren, sıkıntılı zamanlarımda olumlu konuşmalarıyla teşvik ederek bana abilik yapan Prof. Dr. Kasım KÜÇÜKALP'e teşekkürü bir borç biliyorum. Kendisine sonsuz şükranlarımı sunuyorum. Bu çalışma sürecinde bana ufuk açıcı tavsiyelerde bulunan hocam Prof. Dr. İsmail ÇETİN'e; her durumda yanımda olan, dostluğunu hissettiren, yapıcı eleştiri ve tavsiyelerde bulunan Prof. Dr. Mehmet Fatih BİRGÜLE; zaman zaman kendi çalışmalarını bırakıp bana vakit ayıran, özellikle akademik çalışmalara dair yöntemler hakkında sorduğum sorulara sabırla cevap veren arkadaşım Arş. Gör. Sema CEVİRİCİ'ye; kitabın yayınlanması sürecinde her türlü teknik desteği sağlayan editör Nuh Muaz KAPAN'a ve kitabı yayınlama nezaketi gösteren Dün Bugün Yarın Yayınları'na teşekkür ediyorum.

Hasan ER
Bursa, 2021

KAYNAKÇA

- AGHA Asif, *Language and Social Relations*, New York: Cambridge University Press 2007.
- AKARSU Bedia, *Dil-Kültür Bağlantısı*, 3. Baskı, İstanbul: İnkılâp Yayınevi, 1998.
- AKDEMİR Ferhat, *Alvin Plantinga ve Analitik Din Felsefesi*, Ankara: Elis Yayınları, 2007.
- AKKAYA Mehmet, *Filozofça Dil Felsefesi*, İstanbul: Belge Yayınları, Eylül, 2011.
- AKMAJIAN Adrian, Richard A. DEMERS, Ann K. FARMER, Robert M. HARNISH (Ed), *Linguistics/ An Introduction to Language and Communication*, London, England: The MIT Press, 2001.
- AKŞEHİRLİ Soner, "Söz Edimleri Kuramı Açısından Kurgusal Anlatı Metinlerinde Söz Aktarımı", *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, Volume 6/2, Spring, Turkey, 2011, p. 143-162.
- ALTINÖRS Atakan, *Anlam, Doğrulama ve Edimsellik*, İstanbul: Alfa Yayınları, 2001.
- ALTINÖRS Atakan, *Analitik Felsefe (Der)*, İstanbul: Say Yayınları, 2008.

- ALTINÖRS Atakan, *50 Soruda Dil Felsefesi*, 2. Baskı, İstanbul: Bilim ve Gelecek Kitaplığı, 2014.
- ALTUĞ Taylan, *Dile Gelen Felsefe*, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, Mart 2001.
- AUSTIN J. L., *Söylemek ve Yapmak*, çev. Levent Aysever, İstanbul: Metis Yayınları, Mart 2009.
- AYDIN İsmail, *Kur'an'ın Filolojik Yorumu (Tarihsel Gelişim ve Sorunlar)*, Ankara: Ankara Okulu Yayınları, 2014.
- AYSEVER R. Levent, *Anlam Sorunu ve John R. Searle'in Çözümü*, Basılmamış Doktora Tezi, Ankara: 1994.
- AZİMLİ Mehmet, *Cahiliyye'yi Farklı Okumak*, Ankara: Ankara Okulu Yayınları, 2015.
- BLACKSTONE William T., *Dinsel Bilgi Sorunu/Felsefi Çözümlemelerin Dinsel Bilgi Sorununa Etkileri*, çev. Tuncay İmamoğlu, İstanbul: Ataç Yayınları, 2015.
- BOR İbrahim, *Analitik Dil Felsefesinde Dil, Düşünce ve Anlam*, 2. Baskı, Ankara: Elis Yayınları, 2014.
- CARNAP Roudolf, "Metafizik Dilin Mantıksal Analiziyle Aşma" *Viyana Çevresi Üzerine İçinde*, çev. Zeki Özcan, Ankara: Birleşik Yayınları, ss. 123-152.
- CEVİZCİ Ahmet, *Felsefe Tarihi*, 2. Baskı, İstanbul: Say Yayınları, 2010.
- CHAPMAN, *Philosophy for Linguists / An Introduction*, New York: Routledge, 2000.
- CHAPMAN Siobhan, *Language and Empiricism After the Vienna Circle*, London: Palgrave Macmillan, 2008.
- CHAPMAN Siobhan, Christopher ROUTLEDGE (ed.), *Key Ideas in Linguistics and the Philosophy of Language*, Edinburgh: Edinburgh University Press, 2009.
- CHARLES Travis, *The Uses Of Sense / Wittgenstein's Philosophy Of Language*, New York: Oxford University Press, 2001.
- COLLINGE N.E. (ed.), *An Encyclopaedia of Language*, New York: Routledge, 1990.

- ÇELEBİ Vedat, "Gündelik Dil Felsefesi Ve Austin'in Söz Edimleri Kuramı", *Beituhikme an International Journal of Philosophy* / 4(1) 2014, ss. 73-89.
- DEVITT Michael, Kim STERELNY, *Language and Reality/An Introduction Philosophy of Language*, United States: Blackwell Publishing, 1999.
- DEVITT Michael, Richard HANLEY (Ed.), *Philosophy of Language*, United States: Blackwell Publishing, 2006.
- DOĞAN Nuh, "Bir Toplumsal Katman Olarak Samsun Pazarcularının Dil Edimi Üzerine Toplumdilbilimsel İnceleme", *Uluslararası Sosyal Aratırmalar Dergisi/The Journal Of International Social Research*, Volume 1/2, Winter 2008, ss. 102-113.
- EDMONDS David, John EİDİNOW, *Wittgenstein'in Maşası*, çev. Aslı Biçen, 2. Baskı, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, Haziran 2004.
- ERDEM Hüseyin Subhi, *Wittgenstein/Dilin Yörüngesinde Felsefe*, İstanbul: Bilge Adam Yayınları, 2007.
- FLEISCHER Margot, *20. Yüzyıl Filozofları*, çev. Akın Kanat, İzmir: İlya Yayınları, 2003.
- FLØISTAD Guttorm (Ed), *Philosophical Problems Today / Volume 2 Language, Meaning, Interpretation*, United States of America: Kluwer Academic Publishers, 2005.
- FOGELIN Robert J., *Taking Wittgenstein at His Word*, United States of America: Princeton University Press, 2009.
- FORMIGARİ Lia, *A History Of Language Philosophies*, Translated by Gabriel Poole, John Benjamins Publishing Company, 2004.
- GEIS Michael L., *Speech Acts and Conversational Interaction*, New York: Cambridge University Press, 1995.
- GEZER Süleyman, *Sözlü Kültürden Yazılı Kültüre Kur'an*, Ankara: Ankara Okulu Yayınları, 2008.
- GEZER Süleyman, *Kur'an'ın Bilimsel Yorumu (Bir Zihniyet Tahlili)*, Ankara: Ankara Okulu Yayınları, 2009.
- GÖRGÜN Tahsin, *Anlam ve Yorum*, İstanbul: Gelenek Yayınları, 2003.

- GÖRGÜN Tahsin, *İlahi Sözü'nün Gücü*, İstanbul: Külliyyat Yayınları, 2013.
- GÜL Münteha, "Söz Ve Düşünce Aktarımı", *Turkish Studies / Türko-
loji Araştırmaları*, Volume 2/2, Spring 2007, ss. 239-256.
- HAHN Hans, "Gereksiz Entiteler" *Viyana Çevresi Üzerine İçinde*, çev.
Zeki Özcan, Ankara: Birleşik Yayınları, ss. 153-171.
- HAIMAN Franklyn Saul, "*Speech Acts*" and *The First Amendment*,
United State of America: Southern Illinois University Press, 1993.
- HALE Bob, Crispin WRIGHT (Ed.), *A Companion to the Philosophy
of Language*, Oxford: Blackwell Publishing, 1997.
- HANFLING Oswald, *Philosophy and Ordinary Language*, New York:
Routledge, 2001.
- HOWARD Wettstein, *The Magic Prism: An Essay in the Philosophy of
Language*, United States of America: Oxford University Press, 2004.
- ITEN Corinne, *Linguistic Meaning / Truth Conditions and Relevance /
The Case of Concessives*, New York: Palgrave Macmillan, 2005.
- JUCKER Andreas H., Irma TAAVITSAINEN (Ed.), *Speech Acts in
the History of English*, Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins
Publishing Company, 2008.
- KABURISE Phyllis, *Speech Act Theory and Communication: A Univen
Study*, Cambridge Scholars Publishing, 2011.
- KENNY Anthony, *Wittgenstein*, United States: Blackwell Publishing, 2006.
- KOÇ Turan, *Din Dili*, 2. Baskı, İstanbul: İz Yayınları, 1998.
- KÖSE Aynur, "Medya Ve Dil Oyunları: Gündelik Dil Pratiklerinde
Televizyon Dizilerinin Etkisi", *Millî Folklor*, 2012, Yıl 24, Sayı 93,
ss. 220-233.
- KRONFELD Amichai, *Reference and Computation / An Essay in App-
lied Philosophy of Language*, United States of America: Cambridge
University Press, 2000.
- KULA Onur Bilge, *Dil Felsefesi Edebiyat Kuramı-1*, İstanbul: Türkiye
İş Bankası Yayınları, Eylül/2012.
- KUVANCI Cenan, *Din Dili Dil Oyunu Mu?*, İstanbul: İz Yayıncılık, 2012.

- KÜÇÜKALP Kasım, Ahmet Cevizci, *Batı Düşüncesi*, İstanbul: İsam
Yayınları, 2010.
- LAMARQUE Peter V., *Concise Encyclopedia of Philosophy of Langu-
age*, Pergamon, 1997.
- LIVINGSTON Paul M., *Philosophy and the Vision of Language*, Ro-
utledge, 2008.
- LYCAN William, *Philosophy of Language/ Contemporary Introduction*,
New York: Routledge, 2008.
- MAGEE Bryan, *Yeni Düşün Adamları*, çev. Mete Tunçay, İstanbul: İs-
tanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, Ekim 2004.
- MARTINICH A. P., *The Philosophy of Language*, New York: Oxford
University Press, 1996.
- MILLER Alexander, *Philosophy of Language*, 2. Baskı, New York: Ro-
utledge, 2007.
- MILLER J. Hillis, *Speech Acts In Literature*, California: Stanford Uni-
versity Press, 2001.
- MOATI Raoul, (Translated from the French by Timothy Attanucci and
Maureen Chun), *Derrida/Searle-Deconstruction and Ordinary Lan-
guage*, New York: Columbia University Press, 2014.
- NUCCETELLI Susana, "Speech Acts and Semantics / A review of Me-
aning and Speech Acts: Principles of Language Use", *Journal of
Pragmatics*, North-Holland, 18, 1992, pp. 59-69.
- OSMAN Fikret, *Tanın Üzerine Konuşmanın Anlamı*, Bursa: Asa yayın-
ları, 2011.
- ÖZCAN Zeki, *Dil Felsefesi I (Mantıkçı Paradigma)*, İstanbul: Sentez
Yayınları, 2014.
- ÖZCAN Zeki, *Dil Felsefesi II (Gündelik Dil Paradigması)*, İstanbul: Sen-
tez Yayınları, 2016.
- ÖZCAN Zeki, *Dil Felsefesi III, (İkinci Wittgenstein'da Gramer Paradig-
ması)*, Bursa: Sentez Yayıncılık, 2018.
- ÖZCAN Zeki, "Viyana Çevresi Üzerine Çevirenin Girişi", *Viyana Çev-
resi Üzerine İçinde*, Ankara: Birleşik Yayınları, ss. 1-72.

- ÖZLEM Doğan, *Günümüzde Felsefe Disiplinleri*, İstanbul: İnkilap Kitapevi, 2001.
- ÖZTÜRK Mustafa, *Meal Kültürümüz*, Ankara: Ankara Okulu Yayınları, 2011.
- ÖZTÜRK Mustafa, *Kıssaların Dili*, Ankara: Ankara Okulu Yayınları, 2014.
- PEARS David, *Wittgenstein*, çev. Arda Dankel, İstanbul: Afa Yayınları, 1985.
- PHILIPP Peter, Richard RAATZSCH, *Essays on Wittgenstein*, Working Papers From the Wittgenstein Archives at the University of Bergen, Bergen: No:6, 1993.
- PUTNAM Hilary, "Psychological Concepts, Explication, and Ordinary Language", *The Journal of Philosophy*, Vol. 54, No. 4. Feb. 14, 1957, pp. 94-100.
- RICHARDSON Alan, Uebel THOMAS, Ed., *The Cambridge Companion To Logical Empiricism*, New York: Cambridge University Press, 2007.
- RICOEUR Paul, *Söz Edimleri Kuramı ve Etik*, çev. Atakan Altınörs, Bursa: Asa Yayınevi, 2000.
- ROLLINGER Robin D., *Philosophy of Language and Other Matters in the Work of Anton Marty*, New York: Rodopi, 2010.
- ROSALDO Michelle Z., "The Things We Do with Words: Ilongot Speech Acts and Speech Act Theory in Philosophy", *Cambridge University Press, Language in Society*, Vol. 11, No. 2, Aug., 1982, pp. 203-237.
- ROSSI Jean Gerard, *Analitik Felsefe*, çev. Atakan Altınörs, İstanbul: Paradigma Yayınları, 2001.
- RUSSELL Nieli, *Wittgenstein: From Mysticism to Ordinary Language*, United States of America: State University of New York Press, 1987.
- RYLE Gilbert, "Ordinary Language", *The Philosophical Review*, Vol. 62, No. 2, Apr. 1953, pp. 167-186.
- SACKS Gerald H., *Mathematical Logic in The 20th Century*, United States of America: Singapore University Press and World Scientific Publishing, 2003.

- SADOCK Jerrold M., *Toward a Linguistic Theory of Speech Acts*, New York: Academic Press, 1974.
- SAKA Paul, *How To Think About Meaning*, Netherlands: Springer, 2007.
- SAYAN Erdiñç, *Analitik Zihin Felsefesinin Temel Problemlerine Bir Bakış*, Kaygı Dergisi, 2012/19.
- SEARLE John R., *Söz Edimleri*, çev. R. Levent Aysever, Ankara: Ayraç Yayınları, 2000.
- SEARLE John R., *Söylemek ve Anlatmaya Çalışmak*, çev. R. Levent Aysever, Ankara: BilgeSu Yayınları, 2011.
- SEZGİN Erkut, *Wittgenstein'in Ardından Beden ve Zihin Hareketleri*, İstanbul: Cem Yayınevi, 2002.
- SMITH Barry, *John Searle*, New York: Cambridge University Press, 2003.
- SOYKAN Ömer Naci, *Felsefe ve Dil/Wittgenstein Üstüne Bir Araştırma*, İstanbul: MVT Yayıncılık, 2006.
- STAINTON Robert J., *Philosophical Perspectives on Language*, Toronto: Broadview Press, 1996.
- STALMASZCZYK Piotr (Ed), *Philosophy of Language and Linguistics / The Legacy of Frege, Russell, and Wittgenstein*, De Gruyter, 2014.
- STRAWSON P. F., "Intention and Convention in Speech Acts", *The Philosophical Review*, Vol. 73, No. 4, Oct., 1964, pp. 439-460.
- TANESINI Alessandra, *Philosophy of Language A-Z*, Edinburgh: Edinburgh University Press, 2007.
- TOKAT Latif, *Din Felsefesi Yazıları*, Ankara: Elis Yayınları, 2015.
- VANCOURT Raymond, *Hegel'in Din Felsefesi (Din Felsefesi-I İçinde)*, çev. Zeki Özcan, Alfa Yayınları, 2001.
- VANDERVEKEN Daniel, Susumu KUBO (Ed), *Essays In Speech Act Theory*, Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins Publishing Company, 2001.
- WHITE Hugh C., *Speech Act Theory And Biblical Criticism*, United States of America: Scholars Press, 1988.

- WITTGENSTEIN Ludwig, *Tractatus Logico-Philosophicus*, çev. Oruç Aruoba, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 2001.
- WOOD Oscar P., George PITCHER, *Modern Studies In Philosophy / Ryle*, United States of America: Macmillan. 1970.
- YARAN Cafer Sadık, *Çağdaş ve Klasik Metinlerle Din Felsefesi*, Samsun: Etüt Yayınları, 1997.
- YAVUZ Ömer Faruk, *Kur'an'da Sembolik Dil*, Ankara: Ankara Okulu Yayınları, 2006.
- YILDIRIM Ali, Çağdaş İngiliz Felsefesinde Din Dilinin Fonksiyonel Analizi, *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, Cilt.1, Sayı:2 2012, ss, 321-344.

DİZİN

- A**
- Abelardus, Petrus 17
- Ahlak Delili 21
- akıl 18, 20, 35, 56, 231, 253
- Analitik Felsefe 21, 22, 23, 27, 29, 33, 35, 37, 38, 42, 45, 46, 47, 50, 53, 57, 59, 71, 73, 75, 76, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 92, 93, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 103, 104, 105, 112, 125, 127, 136
- analoji 166, 167, 168, 206, 207
- Anlam 30, 36, 42, 48, 49, 52, 54, 57, 67, 76, 78, 80, 81, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 94, 95, 97, 98, 101, 102, 108, 111, 112, 114, 125, 128, 129, 130, 161
- Anselmus, Aziz 17
- Antik Yunan 65, 269
- Aquinas, Thomas 17
- Arap dili 174, 175, 209
- Augustinus, Aziz 17
- Austin, J. L. 24, 26, 28, 39, 40, 67, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 81, 82, 83, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 120, 121, 124, 126, 127, 128, 133, 138, 144, 145, 147, 153, 155, 224, 225, 226, 270
- Ayer, Alfred Jules 21, 51
- âyet 183, 185, 198, 199, 203, 216, 218, 219, 223, 252
- B**
- Bacon, Francis 18
- Batı Felsefesi 18
- Bilimsel Devrim 18
- C**
- Carnap, Rudolf 21, 22, 43, 51, 72

D

Descartes, Rene 18, 19, 20, 32, 65
 dil 20, 21, 23, 24, 25, 27, 28, 29, 30, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 47, 48, 49, 50, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 67, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 97, 98, 101, 103, 108, 109, 110, 112, 113, 117, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 132, 134, 135, 136, 137, 138, 141, 142, 144, 154, 155, 157, 158, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 172, 174, 175, 176, 177, 178, 179, 180, 186, 187, 188, 189, 192, 194, 196, 197, 198, 199, 201, 203, 205, 208, 209, 214, 216, 222, 269, 270, 271, 272
 Dil Felsefesi 27, 29, 30, 32, 33, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 42, 45, 47, 48, 49, 50, 51, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 71, 72, 73, 75, 76, 78, 80, 84, 86, 87, 93, 95, 96, 106, 121, 122, 123, 157, 269, 270, 272
 dil oyunları 39, 63, 107, 125
 Din 17, 19, 20, 22, 23, 24, 33, 38, 72, 157, 160, 162, 163, 167, 270, 271
 Din Dili 19, 157, 160, 162
 Din Felsefesi 19, 20, 22, 23, 24, 33, 38, 270, 271
 dinî söylem 22
 Dinî sözceler 25, 160, 161, 163, 164, 169
 Dinî Sözcelerin Edimselliği 157
 Düz söz Edimi 105, 106, 107, 108, 109, 111, 112, 113, 114, 116, 117, 118, 128, 145, 183, 198, 199, 209, 210, 211

E

Edimsöz Edimi 93, 105, 107, 108, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 120, 121, 127, 128, 131, 135, 137, 139, 140, 145, 146, 147, 148, 149, 151, 152, 153, 154, 183, 185, 198, 199, 209, 210, 211, 224, 226
 Edimsöz Edimleri 112, 115, 118, 119, 120, 126, 127, 139, 150, 154
 Etkisöz Edimi 105, 107, 108, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 155, 184, 185, 198, 207, 209, 210, 211

F

Farabi 17
 felsefe/-ler 17, 18, 20, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 48, 50, 59, 60, 61, 64, 67, 269
 Frege, Gottlob 21, 27, 33, 34, 36, 37, 40, 41, 42, 43, 48, 49, 50, 54, 64, 122

G

Gazalî 20
 Gramatikal Dönemeç 24, 27, 39, 59
 gündelik dil 25, 28, 39, 40, 41, 43, 44, 52, 53, 54, 55, 67, 73, 74, 76, 87, 93, 132, 157, 158, 160, 162, 167, 172, 174, 176, 178, 179, 180, 187, 188, 192, 194, 196, 197, 198, 199, 208, 214, 222, 271, 272
 Gündelik Dil Paradigması 23, 27, 30, 39, 40, 47, 53, 54, 56, 59, 122, 123

H

Hegel, G.W.F. 19
 Hume, David 18, 19, 20, 32

İ

İbn Rüşd 17
 İbn Sina 17
 iman 158, 169, 177, 181, 183, 184, 185, 214, 226, 227, 228, 229, 230, 233, 235, 236, 237, 238, 239, 242, 243, 244, 254, 261

K

Kant, Immanuel 20, 21, 30, 31, 32, 33, 50, 51, 71
 Kartezyen Düalizm 65
 Kıta Avrupası filozofları 21, 32
 Kindi 17
 kuram 60, 61, 76, 77, 94, 95, 96, 125, 135, 173, 190
 Kur'an 25, 26, 28, 157, 159, 162, 170, 171, 172, 173, 174, 175, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 188, 190, 191, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 199, 200, 201, 202, 203, 204, 205, 206, 207, 208, 209, 210, 211, 212, 213, 214, 215, 216, 217, 218, 219, 220, 221, 222, 223, 224, 226, 228, 229, 231, 232, 233, 234, 236, 237, 238, 239, 240, 241, 243, 244, 245, 246, 247, 249, 250, 251, 252, 254, 255, 256, 257, 258, 260, 261, 262, 263, 264, 265, 271, 272

L

Leibniz, Gottfried 18, 42, 48
 Locke, John 18, 48

M

Mantıkçı Ampiristler 21, 22

Mantıkçı Paradigma 23, 27, 33, 38, 40, 41, 42, 43, 45, 47, 48, 49, 51, 53, 57, 59, 67, 72, 75, 76, 78, 90, 136
 Mantıkçı Paradigma filozofları 23, 38, 41, 47, 59, 72, 78
 Mantıkçı Pozitivistler 41, 71, 72, 73, 91
 Mantıksal Atomculuk 49
 mecaz 205, 206
 metafizik 20, 21, 22, 30, 31, 32, 34, 35, 37, 40, 41, 56, 59, 60, 72, 158, 163, 164, 179, 269
 Modern Dil Felsefesi 48
 Moore, George Edward 21, 33, 34, 39, 40, 43, 48, 49, 60, 64, 72

O

Ockham, William 17
 Orta Çağ 17
 Ortaçağ Batı Felsefesi 18
 Ortaçağ İslam Felsefesi 18
 Oxford felsefe okulu 64, 66

P

psikolojizm 34, 41, 47, 48, 83

R

Rasyonalizm 18
 Rasyonel Teoloji 18
 Russell, Bertrand 21, 27, 33, 34, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 48, 49, 54, 64, 72, 97, 122

S

Searle, John 26, 28, 39, 40, 67, 76, 77, 85, 87, 91, 104, 105, 107, 114, 115, 116, 117, 119, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138,

- 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145,
146, 147, 148, 149, 150, 151, 152,
153, 154, 155, 225, 226
- semantik 42, 43, 56, 58, 63, 68, 69,
75, 80, 83, 94, 95, 144, 146, 173,
174, 180, 182
- Söz Edimleri 25, 26, 28, 67, 73, 75, 76,
77, 78, 80, 81, 84, 85, 87, 89, 90,
93, 94, 95, 97, 98, 100, 104, 105,
107, 113, 114, 117, 119, 121, 122,
123, 124, 125, 126, 127, 128, 129,
130, 131, 132, 133, 134, 135, 138,
139, 140, 142, 144, 145, 146, 147,
148, 149, 150, 151, 152, 155, 157,
159, 163, 170, 172, 181, 197, 202,
204, 207, 210, 215, 216, 221, 222,
225, 226, 270, 272
- Spinoza, Baruch 18
- Strawson, P. F. 27, 39, 60, 67, 94,
100, 102
- T**
- Tarihselci yöntem 272
- toplum 20, 25, 34, 58, 82, 84, 119, 123,
135, 143, 161, 175, 182, 197, 199,
210, 216, 246, 252, 256, 270, 271
- Tractatus 21, 49, 50, 54, 60, 61, 62,
64, 73
- V**
- Viyana Çevresi filozofları 52, 87, 88, 90
- Viyana Okulu 22

GÜNDELİK DİL FELSEFESİ AÇISINDAN KUR'AN DİLİ

Kur'an'ı anlama yöntemleri üzerine yapılan çalışmalarda, Kur'an metninin oluşmasında dönemin tarihsel ve toplumsal şartlarının önemine vurgu yaparak, âyetlerin dönemin tarihsel şartlarıyla bağlantılı bir biçimde anlaşılması gerektiğine işaret eden bir kavram olan "metin-olgu ilişkisi" sık sık gündeme gelmektedir. Söz konusu çalışmalarda metin; tarihe, topluma ve muhatabın özel şartlarına bağımlı kılınmakta, bunun sonucunda da psikolojizme kapı aralanmaktadır. Oysa Kur'an araştırmacısının görevi yorum üretmek değil metni objektif şartlar dairesinde çözümlemektir. Buna bağlı olarak Kur'an'ın doğru anlamına ulaşmak için başvurulması gereken öncelikli kaynak tarih ve toplum olmamalıdır. Tarihsel ve toplumsal şartlar belli bir noktaya kadar metnin anlaşılmasına katkı sağlamaktadır; ancak tek başına metnin objektif anlamını bugüne taşıma kudretine sahip değildir. Çünkü metnin anlamı tarihte ve toplumda değil, tarih ve toplum tarafından üretilen gündelik dildedir. Bu sebeple âyetlerin anlamı üzerine yapılan araştırma sürecinde öncelikli olarak, objektif anlamı içinde barındıran gündelik dile başvurulmalıdır. Ayetleri, onlara özne tarihselliğimizden bir şey katmadan, kendi haline bırakarak otantik bağlamında anlamamanın tek yolu budur.

DÜN BUGÜN YARIN YAYINLARI
Ankara Caddesi, Ünal Han No: 21/4
Çağaloğlu, Eminönü - Fatih / İstanbul
Tel. - Faks: +90 212 526 98 06
www.dby.com.tr • dby@dby.com.tr

ISBN 978-625-7760-33-1

9 786257 760331